

CS

CS

CS

EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 10.3.2011
KOM(2011) 111 v konečném znění

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

o provádění nástroje pro spolupráci v oblasti jaderné bezpečnosti

Zpráva první – roční akční programy 2007, 2008 a 2009

SEK(2011) 284 v konečném znění

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

o provádění nástroje pro spolupráci v oblasti jaderné bezpečnosti

Zpráva první – roční akční programy 2007, 2008 a 2009

PŘEDMLUVA

Tato zpráva se předkládá Evropskému parlamentu a Radě, jakož i Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Evropské unie v souladu s požadavkem na podávání zpráv stanoveným v článku 18 nařízení Rady (Euratom) č. 300/2007 ze dne 19. února 2007, kterým se zřizuje nástroj pro spolupráci v oblasti jaderné bezpečnosti¹ (dále jen „nařízení INSC“).

---

¹ Článek 18 nařízení INSC stanoví, že „Komise posoudí pokrok dosažený při provádění opatření podle tohoto nařízení a předloží Evropskému parlamentu a Radě výroční zprávu o provádění pomoci. Tato zpráva se předkládá rovněž Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů. Zpráva obsahuje informace o financovaných opatřeních v předcházejícím roce, informace o výsledcích sledování a hodnocení a informace o plnění rozpočtových závazků a plateb podle jednotlivých zemí, regionů a odvětví spolupráce.“

SHRNUTÍ

Nástroj pro spolupráci v oblasti jaderné bezpečnosti (INSC) je pokračováním spolupráce zahájené v rámci programu TACIS s bývalým Sovětským svazem, u níž došlo k rozšíření zeměpisné působnosti na celý svět. Spolupráce a pomoc na poli jaderné bezpečnosti v rámci INSC v období 2007–2009 vykazovala zejména níže popsané trendy.

Na **Ukrajíně** byla poskytnuta podpora provozovateli jaderných zařízení a subjektu pro regulaci. Hlavním úspěchem bylo zhodnocení bezpečnosti ukrajinských jaderných elektráren, které se uskutečnilo v rámci společného projektu s Mezinárodní agenturou pro atomovou energii. Hodnocení, jež přineslo cenné informace o situaci těchto zařízení, o nakládání s jaderným odpadem a o orgánu pro regulaci jaderné energetiky, prokázalo, že v posledních letech došlo v oblasti jaderné bezpečnosti k významnému pokroku.

V **Rusku** pokračovaly projekty započaté v rámci programu TACIS, nebylo však možné spustit žádné nové, neboť se nepodařilo sjednat vhodný rámec pro spolupráci. Diskuse stále probíhají, aby byla v omezeném rozsahu znovu zahájena spolupráce.

V **Arménii** byly zahájeny důležité projekty týkající se jaderné elektrárny Medzamor, jež se mají po dobu fungování tohoto zařízení zabývat urgentními bezpečnostními otázkami, Komise nicméně i nadále zastává názor, že elektrárnu nelze modernizovat v souladu s aktuálními bezpečnostními normami, a že by tudíž měla být v nejkratší možné době uzavřena. Projekty se zaměřovaly na školení personálu, na pomoc orgánu pro regulaci jaderné energetiky a na vývoj strategie pro naložení s odpadem, který má být přípravou na budoucí odstávku.

V **Bělorusku** a **Gruzii** pokračovala spolupráce na relativně malých projektech. V Bělorusku však také proběhla jednání, jež mají před očekávanou výstavbou místní atomové elektrárny prohloubit spolupráci s regulačním orgánem zaměřenou na posilování jeho schopností.

Program INSC se rozšířil na nové země ve třech regionech:

Země spadající pod **evropskou politiku sousedství**: byly spuštěny projekty v **Egyptě, Jordánsku a v Maroku**, přičemž jejich cílem je zejména podpora orgánů pro regulaci.

Jihovýchodní Asie: byly zahájeny projekty na **Filipínách a ve Vietnamu**.

Latinská Amerika: v **Brazílii** byly spuštěny projekty s orgánem pro regulaci jaderné energetiky a s provozovatelem jaderných zařízení. Rovněž byly navázány kontakty s **Mexikem a Argentinou**.

Důležitou součástí programu INSC bylo také zintenzívnění spolupráce s **Mezinárodní agenturou pro atomovou energii**, které mělo podpořit tematické odborné akce na úrovni států a regionů. Ty se týkaly mimo jiné problematiky, jako je rozvoj kultury bezpečnosti, budování kapacit orgánů pro regulaci, nakládání s odpadem, bezpečnost výzkumných reaktorů a zabezpečení proti zemětřesením. Této součásti programu se bude přikládat velký význam i v nadcházejících letech.

Výrazná finanční podpora putovala do **Fondu pro kryt reaktoru v Černobyli** a na **účet jaderné bezpečnosti**, který spravuje jménem dárcovských zemí Evropská banka pro rekonstrukci a rozvoj. V zájmu důsledného sledování černobylských projektů byla zřízena skupina G8 pro jadernou bezpečnost a jaderné zabezpečení – kontaktní skupina Evropské banky pro obnovu a rozvoj. Těto skupině předsedá Komise.

1. ÚVOD

V roce 1991 vyčlenila Komise v programu TACIS² zvláštní sekci pro jadernou bezpečnost s cílem zabývat se obavami, které vyvolala havárie černobylské elektrárny. Od roku 1991 do roku 2006 byly na projekty v této oblasti přiděleny 1,3 miliardy EUR. Podrobnosti o výsledcích programů jaderné bezpečnosti v rámci TACIS byly popsány ve zvláštní zprávě v roce 2009³.

Od roku 2007 pokračuje spolupráce a pomoc EU v rámci tzv. nástroje pro spolupráci v oblasti jaderné bezpečnosti (INSC)⁴. Ten přinesl oproti tematickému programu TACIS řadu změn, které stojí za zmínku.

Zprvce zeměpisná působnost již není omezena na státy bývalého Sovětského svazu, nýbrž spadají do ní třetí země⁵ po celém světě. Tento nástroj umožňuje Komisi uplatňovat zkušenosti získané v prvně zmíněných zemích i jinde a řešit pomocí nich potřeby nově se rozvíjejících států a také států, v nichž jaderné programy již běží, ale vyžadují zlepšení bezpečnosti (to platí zejména pro země, kde se jaderné programy prudce rozvíjejí). V roce 2008 představila Komise svou obsáhlou strategii ve sdělení Radě a Parlamentu⁶.

S ohledem na potenciální potřeby spolupráce na celosvětové scéně navrhla Rada EU řadu kritérií, která je třeba zvážit při úvahách o projektech s novými zeměmi.⁷ Komise tato kritéria zohlednila ve své revidované strategii pro INSC na období 2010–2013⁸, v níž rovněž vytyčila zeměpisné priority.

Zadruhé – oproti programu TACIS, který se soustřeďoval na pomoc zahrnující mnohdy poskytování vybavení (materiální pomoc) – nástroj INSC usiluje o intenzivnější spolupráci zaměřenou na pomoc nemateriální, resp. na zvyšování jaderné bezpečnosti bez těchto dodávek (i když poskytnutí vybavení je možné ve zvláštních případech zvážit). Nástroj INSC rovněž vybízí partnery, aby se významněji podíleli na formulování těchto projektů a na jejich řízení a provádění.

---

² TACIS (anglická zkratka pro Technickou pomoc pro Společenství nezávislých států) je program Evropské komise na pomoc 12 zemím východní Evropy a Střední Asie (Arménii, Ázerbájdžánu, Bělorusku, Gruzii, Kazachstánu, Kyrgyzstánu, Moldavsku, Rusku, Tádžikistánu, Turkmenistánu, Ukrajině a Uzbekistánu) a Mongolsku při jejich přechodu na demokracii a tržně orientované hospodářství.

³ The TACIS Nuclear Safety Review Report (Retrospektivní zpráva o problematice jaderné bezpečnosti v rámci TACIS), květen 2010, vypracováno společností Italtrend. Evropská komise, úřad pro spolupráci EuropeAid (AIDCO A4), smlouva č. 172067. (Zpráva předložená Komisi Výboru pro INSC).

⁴ Nařízení Rady (Euratom) č. 300/2007 ze dne 19. února 2007, kterým se zřizuje nástroj pro spolupráci v oblasti jaderné bezpečnosti (Úř. věst. L 81, 22.3.2007, s. 1).

⁵ Třetími zeměmi se rozumí země mimo EU (vyjma těch, na něž se vztahuje nástroj předstupní pomoci), které jsou v zásadě zeměmi průmyslovými/zeměmi s vysokými příjmy (viz poznámka pod čarou č. 6).

⁶ Sdělení z 22. května 2008 s názvem „Řešení mezinárodního úkolu jaderné bezpečnosti a jaderného zabezpečení“, KOM(2008) 312 v konečném znění.

⁷ Závěry Rady ze dne 9. prosince 2008 o pomoci třetím zemím v oblasti jaderné bezpečnosti a jaderného zabezpečení. http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/trans/104601.pdf

⁸ Revidovaná strategie týkající se programů Společenství pro spolupráci v oblasti jaderné bezpečnosti na období 2010–2013, K(2009)9822.

Komise bude dále podporovat ujednání o spolufinancování, v rámci nichž budou partnerské organizace obecně poskytovat příspěvky v podobě personálu, dodávek či prací (dodatečné studie, stavební práce). Tato ujednání budou spočívat v předem dohodnutých plánech financování.

A konečně za třetí, rozšíření zeměpisného rozsahu nástroje INSC oproti programu TACIS zvýšilo potřebu mezinárodní spolupráce a koordinace činnosti s jinými dárci a zúčastněnými stranami, např. s Mezinárodní agenturou pro atomovou energii.

Předkládaná zpráva přináší informace o provádění ročních akčních programů během prvních tří let INSC (2007, 2008 a 2009) včetně projektů schválených do konce roku 2009 a o pokroku při jejich provádění do poloviny roku 2010.

S výjimkou Ruska byly za uplynulý čas z velké části překonány počáteční potíže, jež provázely přechod z TACIS na INSC. Jejich příčinou byl především delší čas, který partnerské země potřebovaly k podpisu dohod o financování podle nového formátu.

2. PROVÁDĚNÍ ROČNÍCH AKČNÍCH PROGRAMŮ

Nařízení, jímž byl zřízen INSC, bylo přijato dne 19. února 2007. Strategii pro období 2007–2013 a první orientační program pokrývající roky 2007–2009⁹ přijala Komise dne 8. srpna 2007. V prosinci 2009 pak byl přijat orientační program na roky 2010–2011¹⁰ a revidovaná strategie pro období 2010–2013¹¹. Vzhledem k harmonogramu pro přijímání akčních programů (v ročních intervalech) a ke zdlouhavé lhůtě, které mají orgány partnerských zemí k jejich schválení, začalo samotné provádění většiny projektů v rámci INSC teprve v roce 2009.

2.1. Roční akční program 2007

Přidělené prostředky

Roční akční program 2007 byl rozdělen do dvou částí:

— První část: 18 milionů EUR – rozhodnutí Komise K/2007/441 ze dne 28. září 2007

— Druhá část: 58,772 milionu EUR – rozhodnutí Komise K/2007/6422 ze dne 19. prosince 2007.

Provádění – hlavní vývoj do poloviny roku 2010

Evropské bance pro obnovu a rozvoj byla jakožto správci převedena druhá splátka v rámci plnění třetího závazku Komise vůči *Fondu pro kryt reaktoru v Černobylu* (10 milionů EUR).

---

⁹ Rozhodnutí Komise K/2007/3758 ze dne 1. srpna 2007.

¹⁰ Orientační program týkající se programů Společenství pro spolupráci v oblasti jaderné bezpečnosti na období 2010–2011, K(2009)9820.

¹¹ Revidovaná strategie týkající se programů Společenství pro spolupráci v oblasti jaderné bezpečnosti na období 2010–2013, K(2009)9822.

Byly uzavřeny smlouvy o zvyšování *jaderné bezpečnosti v Arménii*, do kterých je zahrnuto 90 % plánovaných prostředků (6,9 milionu EUR ze 7,2 milionu EUR).

V případě *čtyř atomových elektráren v Rusku a na Ukrajině* byly podepsány smlouvy o prodloužení pomoci v místě (6 milionů EUR z první části ročního akčního programu 2007). Smlouvy se týkají dokončení velkých projektů v oblasti jaderné bezpečnosti, jež byly zahájeny v rámci TACIS.

Na konci roku 2007 byl spuštěn společný program Evropské komise, Mezinárodní agentury pro atomovou energii a Ukrajiny týkající se *bezpečnostního hodnocení ukrajinských jaderných elektráren*. Program o rozpočtu 3,5 milionu EUR spolufinancovaly Mezinárodní agentura pro atomovou energii (0,6 milionu EUR) a Evropská unie (2,9 milionu EUR). Závěrečná zpráva byla předložena v první polovině roku 2010.

V srpnu 2009 byla uzavřena první smlouva upravující projekt dokončení *Státního střediska pro školení v oblasti údržby a správy pro zaměstnance NNEGC Energoatom na Ukrajině* (5,7 milionu EUR). V roce 2010 byl zahájen jeden projekt zaměřený na *dlouhodobou bezpečnostní správu ukrajinských jaderných elektráren* (2,5 milionu EUR).

Částka ve výši 1,5 milionu EUR byla vyčleněna na *zmírňování následků černobylské havárie* na Ukrajině a v Bělorusku.

Vzhledem k tomu, že *Ruská federace* nepodepsala do uplynutí lhůty (konec roku 2008) dohodu o financování projektů spadajících do druhé části ročního akčního programu 2007, příslušné vyhrazené prostředky (28,272 milionu EUR) byly staženy. Na jiné bezpečnostní projekty v rámci INSC nebylo možné tyto finance využít.

2.2. Roční akční program 2008

Přidělené prostředky

Roční akční program 2008 byl rovněž rozdělen do dvou částí:

— První část: 23 milionů EUR – rozhodnutí Komise K/2008/3348 ze dne 7. července 2008.

— Druhá část: 48,255 milionu EUR – rozhodnutí Komise K/2008/7366 ze dne 28. listopadu 2008.

Provádění – hlavní vývoj do poloviny roku 2010

Na základě dohod o financování spadajících do druhé části ročního akčního programu 2008 a podepsaných partnerskými zeměmi v období od července 2009 do prosince 2009 bylo možné provádění projektů zahájit v roce 2010. Ruská federace nebyla v roce 2007 na podpis dohody o financování připravena, Komise se proto rozhodla přesunout prostředky vyhrazené pro Rusko (17,2 milionu EUR) na jiné aktivity. K přerozdělení prostředků došlo do konce roku 2009, kdy by jinak procesní lhůta vypršela. Finance se použily na projekty v Arménii a na Ukrajině a s přihlédnutím k plnění dalšího závazku byl také s předstihem vložen dodatečný příspěvek do Fondu pro kryt reaktoru v Černobyli (10,7 milionu EUR).

Evropské bance pro obnovu a rozvoj byla v zájmu plnění třetího závazku Komise vůči *Fondu pro kryt reaktoru v Černobyli* převedena splátka ve výši 15 milionů EUR.

Rovněž byly uzavřeny smlouvy o pokračování *pomoci vládních subjektů a místních zúčastněných stran* zapojených do provádění opatření v oblasti jaderné bezpečnosti na Ukrajině (Společný podpůrný úřad, Kyjev; 3,0 miliony EUR) a v Rusku (Jednotka pro společné řízení, Moskva; 1,5 milionu EUR).

2.3. Roční akční program 2009

Přidělené prostředky

Roční akční program 2009 byl opět rozdělen do dvou částí:

— První část: 30,2 milionu EUR – rozhodnutí Komise PE/2009/6607 ze dne 16. září 2009.

— Druhá část: 43,5 milionu EUR – rozhodnutí Komise PE/2009/9119 ze dne 16. prosince 2009.

Provádění – hlavní vývoj do poloviny roku 2010

Do *Fondu pro kryt reaktoru v Černobyli* bylo vloženo 9,7 milionu EUR, které zároveň představovaly poslední splátku v rámci třetího závazku Komise. Další platba proběhla i na účtu jaderné bezpečnosti (15 milionů EUR), a to v souladu s příslibem Komise z roku 2008. S těmito na Černobyl vázanými platbami Evropské bance pro obnovu a rozvoj se počítalo v první části ročního akčního programu 2009.

Sjednány byly dva projekty na pokračování podpory *ruskému provozovateli jaderných elektráren ve Smolensku a Bělojarsku*, každý z nich v hodnotě 1 milionu EUR¹².

Využívání *celkově vyčleněných finančních prostředků* začalo auditem a průzkumnými misemi ve Vietnamu.

Dohody o financování v rámci druhé části akčního programu 2009 byly partnerským zemím předány počátkem roku 2010. Podepsány musí být před koncem roku 2010 tak, aby v roce 2011 mohlo začít provádění projektů.

2.4. Roční akční program 2010

Roční akční program 2010 byl rovněž rozdělen do dvou částí:

— První část: 7,7 milionu EUR – rozhodnutí Komise PE/2010/3664 ze dne 29. června 2010.

— Druhá část: 61,627 milionu EUR – rozhodnutí Komise PE/2010/8016 ze dne 29. listopadu 2010.

---

¹² Příslušné smlouvy byly uzavřeny podle pravidla n+1 (smlouva se uzavírá do roka od schválení akčního programu) bez dohody o financování.

Pokrok ročního akčního programu 2010 není součástí této zprávy.

2.5. Využívání prostředků INSC v programech 2007–2009

Stav, pokud jde o využívání prostředků přidělených na nástroj INSC v ročních akčních programech 2007, 2008 a 2009, je shrnut v následující tabulce.

Využívání prostředků v programech INSC
(v milionech eur, stav v polovině roku 2010)

ROČNÍ AKČNÍ PROGRAM	Fondy Vyčleněno na závazky	Smluvně vázáno	Vyplaceno
2007	76,772*	34,224	21,786
2008	71,255	36,461	31,265
2009	73,700	30,200	26,900

Pozn.*: Částka zahrnuje 28,272 milionu EUR původně vyhrazených pro Rusko, které byly později staženy.

ZÁVĚRY

Na výsledky orientovaný program EU pro monitorování pokroku v partnerských zemích a v zemích spadajících do evropské politiky sousedství¹³ přinesl v souvislosti s projekty jaderné bezpečnosti v rámci INSC následující závěry:

- (1) Projekty jsou nadále koncipovány v souladu se strategickými dokumenty vypracovanými pro nástroj spolupráce v oblasti jaderné bezpečnosti (INSC). Relevantnost se hodnotí jako výrazně odpovídající a je slučitelná se základními bezpečnostními zásadami Mezinárodní agentury pro atomovou energii z roku 2007.
- (2) Do posilování kultury jaderné bezpečnosti prostřednictvím INSC se patřičně promítají zkušenosti nabyté v programu jaderné bezpečnosti TACIS a podpora zároveň vhodným způsobem řeší i nové potřeby vyplývající z mandátu, který již není omezen jen na oblast bývalého Sovětského svazu.
- (3) Přejít k INSC nenarušil spolupráci s Arménií a Ukrajinou. Pro provádění projektů INSC v Ruské federaci se však konkrétní základ teprve pokládá.
- (4) Nová iniciativa na podporu regulačního dohledu prostřednictvím projektů INSC je vhodná.
- (5) Partneři v cílových zemích oceňují projekty INSC zaměřené na výměnu postupů a know-how.

Projekty v ostatních regionech, na které se INSC v tuto chvíli vztahuje (v Latinské Americe a Jihovýchodní Asii), ještě dostatečně nepokročily, tak aby z jejich provádění bylo možné vyvodit smysluplné závěry.

---

¹³ Systém pro monitorování projektů a programů vnější spolupráce financovaných EU – na výsledky orientované monitorování zemí, na něž se vztahuje nástroj evropského sousedství a partnerství. Přehled projektů INSC sledovaných do poloviny roku 2010. Zpráva vypracovaná v listopadu 2010 skupinou poradenských firem pod vedením společnosti INTEGRATION (INTEGRATION – ICCS-NTUA (EPU) – ECORYS).